

61.

На основу члана 35. став 2. Закона о промету отрова („Службени лист СФРЈ”, бр. 43/82), Савезни комитет за рад, здравство и социјалну заштиту доноси

РЕШЕЊЕ

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА РЕШЕЊА О УТВРЂИВАЊУ ОРГАНИЗАЦИЈА УДРУЖЕНОГ РАДА КОЈЕ ИСПУЊАВАЈУ УСЛОВЕ ЗА ДАВАЊЕ ТОКСИКОЛОШКЕ ОЦЕНЕ ОТРОВА

1. У Решењу о утврђивању организација удруженог рада које испуњавају услове за давање токсиколошке оцене отрова („Службени лист СФРЈ”, бр. 57/82) у тачки 1. врше се следеће измене и допуне:

1) одредба под 15 мења се и гласи:

„15) Институт за предклиничку и клиничку фармакологију са токсикологијом — Медицински факултет, Скопље;”

2) у одредби под 16 на крају тачка се замењује тачком и зарезом и после тога додају се четири нове одредбе, које гласе:

„17) Завод за заштиту здравља СР Хрватске, Загреб;

18) Биотехнички факултет, Љубљана;

19) Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић”, Београд;

20) Завод за превентивну медицину Војно-медицинске академије, Београд.”

2. Ово решење ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ”.

Бр. 1748

13. јануара 1984. године
Београд

Председник
Савезног комитета за рад,
здравство и социјалну
заштиту,
др **Ђорђе Јаковљевић**, с. р.

62.

На основу члана 38. став 2. Закона о промету отрова („Службени лист СФРЈ”, бр. 43/82), Савезни комитет за рад, здравство и социјалну заштиту доноси

РЕШЕЊЕ

О ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА КОЈЕ МОГУ УТВРЂИВАТИ ЕФИКАСНОСТ ПОЈЕДИНИХ ОТРОВА КОЈИ СУ НАМЕЂЕНИ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЧИСТОЋЕ ПРОСТОРИЈА, ЈАВНИХ ОБЈЕКТА И ЈАВНИХ ПОВРШИНА ИЛИ ЗА УНИШТАВАЊЕ ШТЕТНИХ ИНСЕКТА И ДРУГИХ ШТЕТОЧИНА

1. Утврђивање ефикасности појединих отрова који су намењени за одржавање чистоће просторија, јавних објеката и јавних површина или за уништавање штетних инсеката и других штеточина могу вршити следеће организације удруженог рада, и то:

1) Завод за здравствену заштиту Босне и Херцеговине, Сарајево;

2) Институт за фармакологију и токсикологију Универзитетско-медицинског центра, Сарајево;

3) Завод за заштиту здравља СР Хрватске, Загреб;

4) Институт за медицинска истраживања и медицинску рад, Загреб;

5) Завод СР Словеније за здравствено варство, Љубљана;

6) Завод за здравствено варство, Марибор;

7) Завод за заштиту здравља Србије „Др Милан Јовановић-Батут”, Београд;

8) Институт за примену нуклеарне енергије у пољопривреди, ветеринарству и шумарству, Земун;

9) Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић”, Београд;

10) Завод за превентивну медицину Војно-медицинске академије, Београд.

2. Ово решење ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ”.

Бр. 304

13. јануара 1984. године
Београд

Председник
Савезног комитета за рад,
здравство и социјалну
заштиту,
др **Ђорђе Јаковљевић**, с. р.

63.

На основу члана 30. ст. 1. и 5. Закона о стандардизацији („Службени лист СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), у сагласности с председником Савезног комитета за енергетику и индустрију и савезним секретаром за унутрашње послове, директор Савезног завода за стандардизацију прописује

ПРАВИЛНИК

О ТЕХНИЧКИМ НОРМАТИВИМА ЗА ЗАШТИТУ ВИСОКИХ ОБЈЕКТА ОД ПОЖАРА

Члан 1.

Под високим објектом, у смислу овог правилника, подразумевају се зграде са просторијама за боравак људи, чији се подови највишег спрата налазе најмање 22 м изнад најниже коте терена на који је могућ приступ и на коме је могућа интервенција уз коришћење аутомеханичких лестава (у даљем тексту: објект).

Члан 2.

Ватрогасним возилима мора бити омогућено да приђу објекту с ових страна на којима се налазе прозори, врата или други слични отвори.

Прилаз објекту са стране забатног зида без отора не сматра се прилазом за интервенцију.

Члан 3.

За интервенције при гашењу пожара мора се обезбедити плато на коме је могуће коришћење аутомеханичких лестава у овим положајима.

Приступни пут и плато за интервенције мор ју имати колозове носивости најмање 10 тона осовинског притиска.

Члан 4.

Приступни пут око објекта и плато за интервенције морају се изградити тако да су приступ и кретање ватрогасних возила увек могући само вожњом унапред.

Члан 5.

На најмање два фасадна зида објекта отвори морају бити приступачни за ватрогасну опрему да би се при гашењу пожара могло интервенисати са спољне стране.

Ако се објект гради у низу са другим објектима, па и са оним који нису високи, гранични зид високог објекта не сме имати отворе и мора бити отпоран према пожару најмање 2 h.

Члан 6.

Ако се на настраним зидовима објекта и суседног објекта било које висине налазе отвори преко којих би се могао пренети пожар с једног објекта на други, најмање растојање између тих отвора одређује се рачунски, а ако то није могуће, растојање мора износити пола висине вишег објекта.

Члан 7.

Објект се дели на пожарне секторе, чија величина зависи од висине објекта, како је приказано у табели.

Табела

Висина објекта, у m	Величина пожарног сектора, у m ²
22 до 40	до 1500
41 до 75	до 1000
76 до 100	до 800
преко 100	до 500

Члан 8.

Ако је површина једног спрата објекта висине до 40 m мања од половине површине предвиђене у члану 7. овог правилника, пожарни сектор може обухватити и два спрата.

Дужина стране пожарног сектора износи највише 60 m.

Члан 9.

Дозвољено је спајање два пожарна сектора ако се између њих налазе врата отпорна према пожару најмање 1 h, која се при појави дима аутоматски затварају.

При спајању пожарних сектора на објектима вишим од 100 m мора се направити тампон-зона са двоја врата која су отпорна према пожару најмање 1 h. Тампон-зона мора се природно или вештачки проветравати.

Врата из става 2. овог члана морају имати аутоматски механизам који ће их у тренутку кад се појави дим затворити, при чему се мора укључити вентилација тампон-зоне.

Члан 10.

Преградни зид који одваја пожарне секторе мора да пресеца целу конструкцију.

Ако су таванице спуштене, преградни зид мора да пресеца видљиву облогу таванице и да се везује са међуспратном конструкцијом.

Ако се у кровној конструкцији објекта користи и гориви материјал, преградни зид на последњем спрату мора да пресеца кровну конструкцију и да је надвисује најмање 50 cm.

Члан 11.

Код објеката чији су поједини делови различите висине, на зиду вишег дела објекта, на висини најмање 10 m изнад нижег дела, као и на спољњем зиду објекта који је приклоњен уз нижи објект, не сме бити никаквих отвора.

Члан 12.

Ако се објект или делови објекта граде са сложеним облицима основе, приликом дељења објекта на пожарне секторе, растојање преградног зида од

унутрашњег угла објекта мора да износи најмање 5 m, како је приказано на слици.

Хоризонтално прекидно растојање на месту преградног зида које одваја пожарне секторе износи најмање 1 m.

Члан 13.

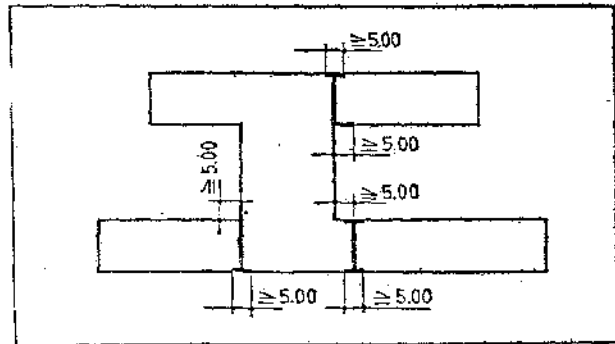
Посећни елементи и конструкције и елементи путева за евакуацију, с којих се пожар може пренети из једног пожарног сектора у други или са једног спрата на други, праве се од негоривог грађевинског материјала отпорног према пожару најмање 1,5 h.

Члан 14.

Посећни и ојачани спољни зидови морају бити од негоривог материјала и отпорни према пожару најмање 1,5 h.

Изолациони материјал на спољним странама зидова из става 1. овог члана може бити и горив под условом да је налепљен на зид и анкеран тако да не отпада у случају пожара и да је са спољне стране обложен негоривим материјалом који је отпоран према пожару најмање 1 h.

Изолациони материјал у зидовима из става 1. овог члана може бити горив ако је облога с унутрашње стране тих зидова отпорна према пожару најмање 1,5 h, а ако је постављен са унутрашње стране тих зидова, изолатиони материјал мора бити негорив.

Слика

Члан 15.

Унутрашњи носећи преградни зидови, осим покретне преграде, хармоника-врата и сл., морају бити отпорни према пожару најмање 1/2 h.

Преградни зидови између два стана морају бити отпорни према пожару најмање 1,5 h.

Члан 16.

Изолатија и облоге зидова у просторијама у којима се налазе мокри чворови могу бити и од горивог материјала (пластика, емајлирани тврди лесонит и сл.).

Облагање степенишног простора горивим материјалом није допуштено.

Члан 17.

Фасада објекта мора бити изграђена од материјала који не може да преноси ватру с једног спрата на други.

Прекидно растојање између отвора на два суседна спрата на фасадној страни мора износити најмање 1 m.

Ако је прекидно растојање мање од 1 m, пут пламена између два спрата продужава се постављањем конзолних делова конструкције објекта у нивоу сваког спрата.

Члан 18.

Сваки пожарни сектор објекта мора бити доступан преко најмање једног сигурносног степеништа или најмање два међусобно независна степеништа. Једно од независних степеништа не мора да води у приземље ако води у део објекта или други објект који су нижи од 22 m и који су повезани са другим степеништем које води ван објекта.

Сигурносно степениште мора бити обезбеђено тако да ватра и дим не продиру за све време док пожар траје у објекту и мора бити доступан из свих просторија једног пожарног сектора путевима који нису угрожени пожаром.

Члан 19.

Степенишни простор мора имати отворе за природно проветравање, који се отварају из приземља или са одморашта на степеницама.

Укупна површина отвора за природно проветравање мора бити најмање 5‰ површине хоризонталног пресека степенишног шахта коме припадају, али не мања од 0,5 m².

Члан 20.

Најдужи пут из неке просторије у једном пожарном сектору до степеништа не сме бити дужи од 30 m за објекте висине до 75 m, односно 20 m за објекте више од 75 m.

Члан 21.

Унутрашња сигурносна степеништа за објекте више од 40 m морају испуњавати следеће услове:

- 1) морају бити одвојена од унутрашњих комуникација објекта тампон-зоном која се проветрава природним или вештачким путем;
- 2) површина тампон-зоне мора износити најмање 5 m², с тим што зона не може бити ужа од 1,25 m;
- 3) тампон-зона мора бити одвојена од степеништа и унутрашњих комуникација вратима која не пропуштају дим, која су направљена од негоривог материјала и опремљена механизмом који их увек држи затвореним;
- 4) ако се природно проветравање не може обезбедити преко фасаде објекта, тампон-зона се проветрава вештачки са 20 измена ваздуха на час;
- 5) лифтови морају бити издвојени од степенишног простора и тампон-зона.

Члан 22.

Унутрашња сигурносна степеништа за објекте висине од 22 m до 40 m морају се од осталих комуникација одвојити вратима која не пропуштају дим и која су опремљена механизмом који их увек држи затвореним.

Члан 23.

Дим из степенишног претпростора одводи се са највишег места претпростора, испод таванице, а свеж ваздух се убацује при поду претпростора.

Проветравање се предвиђа само за један пожарни степенишни сектор од четири спрата.

Уређај за проветравање укључује се аутоматски преко сигналних уређаја за дим, који су постављени у унутрашњим комуникацијама испред степенишног претпростора на највишој тачки испод таванице. Осим аутоматског, мора бити обезбеђено и ручно укључивање система за проветравање.

Члан 24.

Степенишно окно мора бити одвојено од унутрашњих простора објекта зидовима отпорним према пожару најмање 1,5 h.

Члан 25.

Најмања ширина сигурносног степеништа одређује се тако што се за сваких 100 људи обезбеђује ширина од 60 cm, с тим да укупна ширина не може бити мања од 1,25 m.

Ако би, сагласно одредби става 1. овог члана, требало обезбедити степениште шире од 2,20 m, морала би се направити најмање два сигурносна степеништа.

Степенишни краци и гацишта морају се направити од материјала отпорног према пожару најмање 1,5 h.

Квадратна и спирална степеништа у објектима нису дозвољена.

Члан 26.

Спољна сигурносна степеништа морају испуњавати следеће услове:

- 1) да су приступачна из ходника или најмање из две просторије зграде на сваком спрату;
- 2) да се не постављају ближе од 1,5 m од отвора на фасади објекта, осим ако су озидана према том отвору;
- 3) да корисна ширина није мања од 80 cm, а да нагиб није већи од 45°;
- 4) да се не праве као спирално степениште и пењалице;
- 5) да заштитна ограда отворених степеништа није нижа од 1,20 m;
- 6) да је грађевински материјал негорив;
- 7) да је коришћење могуће без обзира на временске прилике.

Члан 27.

У објектима вишим од 40 m повезивање подрума са горњим спратовима заједничким степеништем није дозвољено.

У објектима висине до 40 m може се стићи степениште подрума и горњих спратова под условом да је улаз у подрумске просторије обезбеђен проветравањем тампон-зоном и вратима отпорним према пожару 1 h.

Члан 28.

Под ходника мора бити раван и без сужења. Облагање зидова ходницима горивим материјалом није дозвољено.

Зидови који одвајају ходнике од осталих угрожених просторија морају бити отпорни према пожару 1,5 h.

Ширина ходника одређује се као код сигурносних степеништа, према одредбама члана 25 овог правилника.

Врата која повезују ходнике са просторијама високог пожарног оптерећења морају бити отпорна према пожару најмање 1,5 h и увек затворена.

На свим путевима за евакуацију дозвољено је постављање само зокрстних врата, која се морају отварати само у смеру излажења.

Члан 29.

Ширина излаза из објекта одређује се тако што се на сваких 100 људи обезбеђује ширина од 60 cm, с тим да излаз не може бити ужи од 1,25 m нити шири од 2,20 m.

Изрази и прилази излазима морају бити увек приступачни.

Пут до излазних врата не сме водити кроз просторију која се закључава и мора бити видљиво обележен.

Члан 30.

Прилазни путеви излазним вратима не смеју да пролазе поред или преко просторија ако у случају пожара у тим просторијама постоји опасност по живот.

Ако до неког излаза из објекта води више при-
ступних путева, димензије сваког од тих путева
морају да зависе од броја људи који се њима ко-
ристе.

Сви излази из објекта морају водити непосред-
но на улицу, двориште или у други безбедан
простор.

Излаз из објекта не сме бити нижи од 2,30 m.

Члан 31.

Ако су излазна врата на објекту заокретна, мо-
рају се отворити у смеру излажења.

Врата морају бити подешена тако да се у свако
време могу отворити са стране с које треба изла-
зити. Ако са унутрашње стране врата постоје браве,
оне се не смеју отворити кључем.

Излазна врата која су намењена само за еваку-
ацију у случају пожара морају се с унутрашње
стране лако отворити и морају бити видљиво озна-
чена као излазна врата у случају пожара.

Члан 32.

Крило излазних врата не сме бити уже од
0 cm нити шире од 1,20 m.

Под са обе стране излазних врата мора бити
раван и подједнако издигнут на удаљености од нај-
мање 1,50 m. Изузетно, ако излазна врата нису ин-
тринвена, дозвољава се постављање једног степеника
на спољне стране излазних врата, високог најви-
ше 18 cm.

Члан 33.

Ако се излазна врата покрећу електричном
инерцијом, морају бити конструисана тако да се, у
случају нестанка енергије за напајање, могу отво-
рити ручно.

Обртна врата се не сматрају излазним вратима
у случају пожара.

Члан 34.

Сваки излаз из објекта у случају пожара мора
бити означен уочљивим знаковима ако излаз или
пут до излаза нису видљиви непосредно из простор-
ија.

При означавању излаза из објекта не смеју се
користити јако осетљиви знакови намењени другој
врсти нити се у линији погледа према знаку излаза
меју излагати роба или други предмети који би
могли да одвучу пажњу од излаза.

Члан 35.

Свака врата, пролаз или степениште који не
служе за излаз нити су приступни пут излазу, а
мештени су тако да би се забуном могли сматрати
излазом, морају бити видљиво означени знаком који
казује на стварну замену врата, пролаза или сте-
пеништа.

Члан 36.

Знакови за усмеравање кретања људи морају
бити осветљени извором светлости који на осве-
љену површину даје јачину светла најмање 50 lx.

Члан 37.

Пожарни сектор у просторијама испод нивса те-
лена не сме износити више од 250 m² и мора бити
двојен зидом отпорним према пожару 1,5 h.

Сваки подрумски спрат мора имати најмање два
излаза, од којих један води непосредно напоље.

Ако постоји више подрумских спратова, до-
звољено је постављање заједничког степеништа које

мора бити направљено као сигурносно и које мора
имати посебан излаз напоље, независно од излаза
са надземних спратова.

Члан 38.

Подрумска просторија не сме бити удаљена од
излаза из објекта више од 20 m. Сва врата на путу
за евакуацију морају бити отпорна према пожару
1,5 h.

Врата која воде непосредно напоље морају бити
направљена тако да се са унутрашње стране могу
отворити без кључа.

Члан 39.

Ако се у подрумским просторијама објекта, дуже
или краће, задржавају људи, као други излаз може
послужити прозор ако је таквих димензија да се
може користити за пролаз.

Члан 40.

Врата у једном пожарном сектору која повезују
поједине просторије са путевима за евакуацију мо-
рају бити отпорна према пожару 1,5 h.

На јавним објектима врата морају бити отпорна
према пожару 1,5 h.

Врата на путевима за евакуацију морају се отва-
рати у смеру излажења из објекта.

Члан 41.

Врата која спајају пожарне секторе морају има-
ти механизам који их увек држи затвореним.

Ако се из технолошких или других разлога,
врата из става 1. овог члана држе отворена, она
морају имати механизам који их у тренутку појаве
дима затвара.

Члан 42.

Жалузине и све врсте ролети постављених са
спољне стране прозора морају бити израђене од не-
горивог материјала.

Са унутрашње стране прозора дозвољена је уно-
треба застора од горивог материјала.

Члан 43.

Зидови вертикалних канала за смештај инста-
лација морају бити отпорни према пожару 1,5 h.

Приступни отвори за контролу инсталација мо-
рају се осигурати вратима или капцима отпорним
према пожару најмање 1,5 h.

Члан 44.

Вертикалним каналима за смештај инсталација
у објекту не сме се прилазити из степенишног про-
стора, већ само из простора који је од осталих ко-
муникација у објекту одвојен вратима која морају
бити израђена од негоривог материјала.

На највишем спрату објекта вертикални канали
за смештај инсталација морају се проветравати пре-
ко бочних отвора укупне површине 5% од површине
попречног пресека канала.

Члан 45.

Хоризонтални канали у које се постављају ин-
сталације морају бити отпорни према пожару 1 h.

Све облоге хоризонталних канала и отвора на
тим каналима морају бити од негоривог материјала.

Члан 46.

Изолације на каналима у које се постављају
инсталације морају бити од негоривог материјала и
постављене тако да дим или пламен не могу проди-
рати у суседну просторију.

Отвори на каналима за смештај инсталација, ако се налазе у просторијама, морају бити осигурани поклопцима или вратима отпорним према дожару 1,5 h.

Члан 47.

Хоризонтални канали у које се постављају инсталације морају се проветравати. За проветравање се не смеју употребљавати степенишни простор нити просторије у објекту које се користе или у којима се налази запаљив материјал.

У хоризонталним каналима без противпожарне преграде која спречава преносење пожара дуж инсталација дозвољена дужина инсталација може да износи највише 15 m.

Члан 48.

Вертикални канали за одвођење отпадака са појединих спратова морају имати свој проветравани претпростор, осим ако се отвор за убацивање отпадака, са поклопцем, налази на спољњем зиду.

Капал за одвођење отпадака не сме бити у непосредној вези са степенишним простором.

Унутрашња површина канала мора бити глатка.

Члан 49.

Зидови вертикалних канала морају бити отпорни према пожару 1,5 h.

Отвори за убацивање отпадака у вертикалне канале морају се налазити у посебној просторији, чија површина не сме бити мања од 2 m² и која мора имати посебно проветравање.

Поклопац на отвору кроз који се убацују отпацци мора бити од негоривог материјала, увек затворен и добро заштитен.

Члан 50.

Зидови просторије за сакупљање отпадака из вертикалних канала морају бити отпорни према пожару најмање 1,5 h.

Просторија из става 1. овог члана представља засебан пожарни сектор.

Врата на просторији за сакупљање отпадака морају бити отпорна према пожару најмање 1,5 h и морају имати механизам који их држи увек затвореним.

Просторија за сакупљање отпадака мора се проветравати.

Члан 51.

Сваки пожарни сектор у објекту мора бити повезан са најмање једним лифтом за превоз лица.

Лифтови за превоз лица у објектима вишим од 40 m морају бити приступачни из претпростора који се проветрава.

Члан 52.

Зидови окана за лифтове морају бити отпорни према пожару 1,5 h.

У објектима вишим од 40 m окана за лифтове морају бити одвојена од степенишног простора, а у објектима висине до 40 m дозвољено је да проветравани претпростор буде заједнички за лифтове и степениште.

Осим инсталација потребних за рад лифта, у окно за лифт постављају се још само инсталације за аутоматско откривање пожара и јављање о пожару у окну за лифт и кабини.

Члан 53.

Кабине лифтова и врата на окну за лифт морају бити од негоривог материјала. Та врата морају се затварати аутоматски.

Члан 54.

Лифт мора бити опремљен уређајима који омогућавају да се, у случају појаве пожара у пожарној сектору у коме се лифт налази, кабина аутоматски доведе у приземље и да се, после изласка лица лифт аутоматски искључи из рада.

Димни детектори, због осетљивости, не смеју бити повезани са командом за блокирање лифта.

Члан 55.

У објектима вишим од 75 m један од лифтоп који се нормално користе предвиђа се као лифт з свакуацију у току пожара (у даљем тексту: сигурносни лифт).

Сигурносни лифт мора бити смештен у сопстве но окно чији су зидови и врата отпорни према пожару најмање 1,5 h.

Окно сигурносног лифта може бити смештено у степенишни простор, у проветрени простор степеништа или ложирано тако да има посебан прет простор за проветравање, са најмање 20 измена ваздуха на час.

Члан 56.

Једна од димензија сигурносног лифта мора износити најмање 2,10 m.

Претпростор из кога се улази у сигурносни лифт мора бити таквих димензија да се несметано могу уносити и износити болничка носила са болесником у лежећем положају.

Члан 57.

Команда за управљање сигурносним лифтом мора бити направљена тако да се кабина, позивом из приземља, преко посебног прекидача, може без бедно, у свако време, довести у приземље.

Сигурносни лифт се користи за време пожар само помоћу посебног кључа за управљање.

Члан 58.

Температура настала од пожара не сме да утиче на рад сигурносног лифта током 1 h.

Члан 59.

Сигурносни лифт се мора означити натписом. Ако натпис није видљив са улаза у приземље, морају се поставити посебни натписи за усмеравање.

Члан 60.

Просторија у коју је смештен погонски агрегат за лифт (машинска просторија) мора се налазити на највишем месту у објекту и мора бити одвојена од осталих комуникација вратима отпорним према пожару најмање 1,5 h. Зидови те просторије морају бити отпорни према пожару 1,5 h.

Члан 61.

Котларница за загревање може се поставити објекту висине до 40 m ако испуњава следеће услове

1) да су зидови котларнице и међуспратна конструкција отпорни према пожару 1,5 h;

2) да су врата за улаз у котларницу постављена са спољне стране објекта. Котларница може бити повезана са објектом преко тампон-зоне са вештачким проветравањем и вратима отпорним према пожару 1,5 h;

3) да котларница има најмање два излаза, од којих један води непосредно ван објекта;

4) да се врата на котларници отварају у смер излажења;

5) да се складишни простор за гориво (чврсто, течна или гасовита) не налази у објекту.

Члан 62.

Котларница за објекте висине преко 40 m мора бити ложирана ван објекта.

Ако се котларница поставља непосредно уз објект, она мора да испуњава следеће захтеве:

1) да зид објекта уз који се прислања котларница нема отвора на висини најмање 5 m изнад котларнице;

2) да је зид котларнице према објекту отпоран према пожару најмање 3 h;

3) да су кровна конструкција и кровни покривач котларнице израђени само од негоривог материјала;

4) да на зиду котларнице према објекту не постоји веза са објектом.

Члан 63.

Подстаница за топлу воду у објекту мора се смешити у посебну просторију.

Члан 64.

За загревање воде за централно грејање може се користити и гас, с тим да се котларница поставља на највиши спрат објекта.

У просторију котларнице мора се улазити само са терасе.

Котларнице се снабдевају гасом помоћу цевовода који се поставља са спољне стране објекта на зиду без отвора, а ако је зид с отвором, цевовод се поставља 2 m од отвора и заштићује од утицаја атмосферерије и високих температура.

Део цевовода који је приступачан са нивоа терена мора бити заштићен од механичког оштећења.

Члан 65.

У објектима није дозвољено постављање трансформаторских станица.

У објектима висине до 40 m може се, изузетно, дозволити постављање трансформаторске станице под условом да је просторија у коју се поставља станица одвојена од осталих просторија.

Зидови просторије у коју се смештају трансформатори морају бити отпорни према пожару 3 h.

Изнад улазних врата у трансформаторску станицу мора се направити надстрешница која има добро заптивену везу са објектом и чија дужина мора да износи најмање 2 m, а ширина, од врата на једну и другу страну, по 1 m.

Члан 66.

Осим редовног напајања електричном енергијом из мреже, у објектима се мора обезбедити и резервни извор који ће електричном енергијом напајати следеће уређаје:

1) сигурносни лифт или најмање један лифт намењен корисницима објекта;

2) осветљење путева за евакуацију (степеништа, ходници, приступни путеви, натписи за бржу евакуацију и сл.);

3) уређаје за затварање димних клапни у објекту;

4) хидрофорско постројење и пумпе (ако постоје у објекту);

5) уређај за аутоматско откривање и јављање о пожару;

6) аутоматске уређаје за гашење пожара (ако су постављени);

7) уређаје за проветравање претпростора, тампозона и електричних уређаја који служе за заштиту од пожара.

Члан 67.

Ако се као резервни извор за снабдевање електричном енергијом користи агрегат са мотором са унутрашњим сагоревањем, за тај агрегат мора се обезбедити посебна просторија чији су зидови и врата отпорни према пожару најмање 1,5 h.

Агрегат из става 1. овог члана мора се аутоматски укључивати и мора бити способан да обезбеђује енергију најмање 2 h.

Члан 68.

Акумулаторске батерије које се користе као резервни извор електричне енергије морају бити смештене у посебну просторију која се добро проветрава.

Просторија из става 1. овог члана мора имати електричне инсталације које су изведене у противексплозивној заштити.

Врата на просторији морају бити отпорна према пожару најмање 1 h и приликом отварања и затварања не смеју варничити.

Акумулаторске батерије морају бити способне да обезбеђују енергију најмање 2 h.

Члан 69.

Електрична инсталација у објекту мора бити направљена тако да се из приземља или споља може брзо искључити.

Разводне табле и друге табле са мерним уређајима постављају се у ормаре од негоривог материјала који се не смеју налазити на путу за евакуацију из објекта.

Главни напонски водови, као и остали водови који пролазе кроз један пожарни сектор или више пожарних сектора постављају се тако да се преко њих не може пренети ватра са једног спрата на други спрат, односно из једног пожарног сектора у други пожарни сектор.

У окна намењена за електричне каблове не смеју се постављати друге инсталације.

Члан 70.

За сваки пожарни сектор изграђује се, по правилу, засебан систем за климатизацију, односно проветравање.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, ако се не може избећи спајање два пожарна сектора или више пожарних сектора каналима за климатизацију или проветравање, на местима на којима пролазе ови канали кроз таблице или зидове који одвајају пожарне секторе морају се поставити клапне отпорне према пожару које се аутоматски затварају при појави дима или повећане топлоте.

Вертикални отвори за проветравање морају са свих страна бити отпорни према пожару 1,5 h.

Материјал који се користи за топлотну или звучну изолацију уређаја за климатизацију и проветравање мора бити негорив.

Члан 71.

При активирању сигналног уређаја за дим или уређаја за аутоматско откривање и јављање о пожару уређаји за довод свежег ваздуха морају бити изведени тако да се аутоматски искључују.

Уређаји за проветравање и климатизацију поново се укључују из приземља прекидачем постављеним на лако доступном месту.

Члан 72.

Клима-коморе и други уређаји за проветравање морају се сместити у засебну просторију која је од осталих просторија у објекту одвојена зидовима отпорним према пожару 1,5 h.

Врата на просторији за клима-коморе и уређаје за проветравање морају бити отпорна према пожару 1,5 h.

Члан 73.

Овај правилник ступа на снагу по истеку 12 месеци од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

Бр. 50-16277/1
3. новембра 1983. године
Београд

Директор
Савезног завода за
стандардизацију,
Буканин Драгојевић, с. р.

64.

На основу члана 30. ст. 2. и 5. и члана 49. став 2. Закона о стандардизацији („Службени лист СФРЈ“, бр. 33/77 и 11/80), у сагласности са председником Савезног комитета за саобраћај и везе и савезним секретаром за унутрашње послове, директор Савезног завода за стандардизацију прописује

П РА В И Л Н И К О ТЕХНИЧКИМ НОРМАТИВИМА ЗА УРЕЂАЈЕ И ОПРЕМУ ЗА ПОГОН МОТОРНИХ ВОЗИЛА НА ТЕЧНИ НАФТНИ ГАС

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови које морају да испуњавају уређаји и опрема на моторним возилима за погон моторних возила на течни нафтни гас и услови за испитивање уређаја и опреме за течни нафтни гас и њихову уградњу у моторна возила.

Члан 2.

Под течним нафтним гасом, у смислу овог правилника, подразумевају се бутан, пропан и њихова смеша, према југословенским стандардима за течне нафтне гасове, као и други течни нафтни гасови чији притисак на температури од 70°C није виши од 31 bar, а густина течне фазе на температури 50°C није мања од 0,40 kg/dm³.

II. УРЕЂАЈИ И ОПРЕМА

Члан 3.

Под уређајима и опремом који се користе за погон моторних возила на течни нафтни гас подразумевају се:

- 1) резервоар за гас;
- 2) арматура резервоара;
- 3) елементи заштите арматуре резервоара;
- 4) пречистач течног нафтног гаса;
- 5) испаривач гаса;
- 6) редуктор — регулатор притиска;
- 7) вентили за гас;
- 8) вентили за гориво (бензин или дизел);
- 9) водови за гас високог притиска;

- 10) водови за гас ниског притиска;
- 11) водови за средство за грејање;
- 12) електрични уређаји и инсталације.

Члан 4.

Уређаји и опрема из члана 3. овог правилника који су у додиру са течним нафтним гасом (у даљем тексту: ТНГ) морају бити израђени од материјала:

- 1) који не стварају запаљиве смеси;
- 2) који су хемијски отпорни на гас;
- 3) који не мењају хемијске особине гаса.

Члан 5.

Прорачун, конструисање, израда и испитивање резервоара за гас који служе за смештај ТНГ врше се према југословенском стандарду за заварене челичне резервоаре за пропан-бутан за возила са погоном на ТНГ.

Сваки резервоар за гас мора бити снабдевен:

- 1) прикључком за пуњење;
- 2) прикључком за пражњење;
- 3) показивачем нивоа течности, са ознаком највећег дозвољеног нивоа пуњења;
- 4) вентилом сигурности;
- 5) уређајем за ограничење нивоа пуњења течности.

Прикључак за пражњење — одвод мора бити снабдевен вентилом против лома цеви.

Члан 6.

Арматура резервоара мора бити таква да се обезбеди:

- 1) пуњење резервоара преко неповратног вентила;
- 2) ограничење нивоа пуњења течности до 80% запремине резервоара и показивање количине течности;
- 3) да излаз гаса према потрошачу буде осигуран вентилом за затварање и вентилом против лома цеви;
- 4) да сигурносни уређај онемогућује стварање притиска у резервоару изнад 25 bar (натпритисак).

Члан 7.

Арматура резервоара мора бити заштићена од механичких оштећења и мора бити спречен продор гаса у кабину возача, простор за смештај путника и простор за смештај мотора у случају пропуштања арматуре.

Члан 8.

Пречистач ТНГ, у смислу овог правилника, је уређај који спречава пролаз нечистоће из резервоара у вентил за гас. Пречистач ТНГ мора бити пре уградње испитан на притисак од 25 bar.

Члан 9.

Испаривач гаса, у смислу овог правилника, је уређај у коме ТНГ испарава и прелази у гасну фазу под утицајем топлоте расхладног средства мотора (воде, уља, ваздуха) или топлоте издувних гасова. Испаривач гаса не сме се грејати директно издувним гасовима и мора бити пре уградње испитан на притисак од 25 bar.

Члан 10.

Редуктор — регулатор притиска, у смислу овог правилника, је уређај у коме се смањује притисак гаса на радни притисак који одговара стварању погодне смеси за рад мотора. Као редуктор — регулатор сме да се употреби само уређај са мембранама.